

การวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลาน ของไทยที่ปริวรรตแล้ว*

Analyzing and Classifying Knowledge Content in Transliterated Thai Palm Leaf Manuscripts

บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ (Banyen Phattarakiatcharoen)^{1**}

ดร.ลำปาง แม่นมัตย์ (Dr.Lampang Manmart)^{***}

ดร.ศิวานถ นันทพิชัย (Dr.Siwanath Nantapichai)^{****}

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม วิเคราะห์และจัดหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วที่จัดเก็บใน 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1) หอสมุดแห่งชาติ 2) โครงการอนุรักษ์เอกสารใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 184 รายการ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย คัดเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อเรื่องคัมภีร์ใบลานไม่ซ้ำกัน จำนวน 126 รายการ วิธีกรวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบบันทึกเนื้อหาความรู้ในรูปของคำศัพท์ (Term) และแนวคิด (Concept) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเนื้อหาความรู้ที่เป็นแนวคิด (Concept) และเนื้อหาที่เป็นศัพท์ (Term) จำนวนทั้งสิ้น 16,845 รายการ และนำมาตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหาความรู้ พบว่า มีจำนวน 13,597 รายการ ในจำนวนนี้เป็นแนวคิด 1,108 แนวคิด และมีศัพท์ 12,579 รายการ จากนั้นจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้โดยใช้แนวคิดการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge Classification approach) เพื่อให้กลุ่มเนื้อหาความรู้ที่มีเนื้อหาเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และความรู้ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันไว้ใกล้กัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ได้ 24 กลุ่ม (Class) 127 หมวดย่อย และ 188 หมู่ย่อย ซึ่งหมวดใหญ่ประกอบด้วย 1) กลุ่มศาสนา 2) กลุ่มยาแผนโบราณ 3) กลุ่มพงศาวดารและประวัติศาสตร์ 4) กลุ่มกฎหมายโบราณ 5) กลุ่มการบำบัดรักษา 6) กลุ่มความเชื่อโบราณ 7) กลุ่มเกษตรกรรม 8) กลุ่มโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ 9) กลุ่มวรรณคดีและวรรณกรรม 10) กลุ่มสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างโบราณ 11) กลุ่มประเพณีและวัฒนธรรม 12) กลุ่มดนตรีและนาฏศิลป์ 13) กลุ่มภาษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ 14) กลุ่มเวทย์มนต์และไสยศาสตร์ 15) กลุ่มสัตวศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ 16) กลุ่มวิทยาศาสตร์ 17) กลุ่มการศึกษา 18) กลุ่มการพาณิชย์ 19) กลุ่มการปกครอง 20) กลุ่มมนุษยกายวิภาค 21) กลุ่มคณิตศาสตร์ 22) กลุ่มศิลปะการต่อสู้และยุทธศาสตร์ 23) กลุ่มการแปรธาตุ 24) กลุ่มศิลปะและภาพวาด โดยกลุ่มเนื้อหาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 1) ศาสนา 2) ยาพื้นเมือง และยาแผนโบราณ 3) วรรณคดีและวรรณกรรม 4) กฎหมายโบราณ 5) เวทย์มนต์และไสยศาสตร์ ตามลำดับ

Correspondent author: pomcharoens1@hotmail.com

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์และจัดระบบความรู้ที่อยู่ในเอกสารใบลาน”

** นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**** อาจารย์ ประจำสำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ABSTRACT

The objectives of this research aimed to gather, analyze and classify the knowledge content recorded in the transliterated palm leaf manuscripts. Which were kept in three organizations included National Library of Thailand ; the Palm Leaf Manuscript Preservation in Northeastern Center of Mahasarakham University and; the Social Research Institute of Chiang Mai University. The 184 transliterated palm leaf manuscripts were collected and 126 manuscripts with vawaus titles were selected to be the samples of the study. The content analysis method was employed to use in the study. The results found that 1) The content knowled recorded in the palm leaf manuscripts and totally 16,845 entsils which can be classified into 1,018 concepts and included 12,579 Terms 2) When these knowledge Contents are analyzed syntheses and clanified, it can be classified into 24 classes, 127 sub-classes, and 188 divisions The main classes are (1) religion (2) Transliterated medicine (3) history (4) customary law (5) health treatment (6) beliefs (7) agriculture (8) astrology and astronomy (9) folktale (10) traditional art and architecture (11) rites and rituals (12) traditional musicology (13) techniques of writing (14) magic (15) veterinary science (16) science (17) education (18) commerce (19) political government (20) human anatomy (21) math (22) martial arts (23) alchem (24) art. Awong these, the classes that contain highest amount of concepts and terms are: religion traditional medicine folktale and literature, customary law and magic, gradully.

คำสำคัญ : การจัดหมวดหมู่ความรู้ เอกสารใบลาน

Key Words : Knowledge classification, Palm leaf manuscripts

บทนำ

ปัจจุบันโลกเข้าสู่ยุคสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) ที่มุ่งใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในด้านเศรษฐกิจนั้นมุ่งส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทำให้เศรษฐกิจเกิดการเจริญเติบโต อันส่งผลต่อการสร้างศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นั้น ทุกประเทศในโลกรวมทั้งประเทศไทยจึงให้ความสำคัญในการใช้ความรู้เป็นเครื่องมือผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่กำหนดให้ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

เน้นการนำเอาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน ส่งเสริมให้นำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพัฒนาต่อยอดและเชื่อมโยงกับเทคโนโลยี เพื่อประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และบริการ [4]

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดจากการรวบรวมความรู้ที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของ และความสามารถในการพัฒนาสร้างองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากประสบการณ์ที่ได้สั่งสมและสืบทอดต่อกันมา [4] ซึ่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกบันทึกอยู่ในเอกสารใบลานได้รับความสนใจทั้งในระดับ

สากลและระดับประเทศ ในระดับสากลองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ความสนใจความรู้ในเอกสารโบราณในฐานะเป็นแหล่งความรู้ที่เป็นมรดก ความทรงจำของโลก ซึ่งควรได้รับการอนุรักษ์และสงวนรักษาและพัฒนาให้คนสามารถเข้าถึงความรู้ในเอกสารโบราณได้ [7] และในระดับประเทศ อาทิ ประเทศเยอรมัน อินเดีย ไทย พม่า ลาว ได้มีการจัดการความรู้ในเอกสารโบราณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ง่าย และอนุรักษ์มรดกด้านภาษาและตัวอักษรของชาติ [1, 7, 8] ทั้งนี้เพราะเป็นเอกสารโบราณที่ใช้บันทึกความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมากที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยนำเอาส่วนใบของต้นลานมาใช้สำหรับการจดบันทึกความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น [2, 8]

แม้ว่าความรู้ภูมิปัญญาที่มีการบันทึกอยู่ในเอกสารโบราณจะมีความสำคัญได้รับการยอมรับและต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของชาติและองค์การระหว่างประเทศ แต่ความรู้เหล่านี้กลับไม่ได้รับความสนใจจากชุมชนในแต่ละท้องถิ่นเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากเอกสารโบราณยังกระจัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ขาดการดูแลรักษา ขาดการจัดระบบความรู้ อีกทั้งการเข้าถึงความรู้อย่างทำได้ยาก เนื่องจากบันทึกด้วยภาษาโบราณ ต้นฉบับทำจากวัสดุธรรมชาติที่บอบบางเสียหายง่าย ถูกทำลายได้ง่าย ดังนั้นจึงมีหน่วยงานทั้งในระดับสากลคือ UNESCO และประเทศต่างๆ อาทิ ประเทศเยอรมัน อินเดีย ลาว พม่า รวมทั้งหน่วยงานของไทยบางแห่งที่เห็นความสำคัญของการจัดการเอกสารโบราณ เช่น หอสมุดแห่งชาติ โครงการอนุรักษ์เอกสารโบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ปัจจุบันได้มีการจัดการเอกสารโบราณ เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงความรู้ในเอกสารโบราณได้ แต่ขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนการแปลและปริวรรตเอกสารโบราณต้นฉบับ ยังไม่มีการรวบรวมเนื้อหาความรู้และจัดระบบความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารโบราณ การเข้าถึงความรู้ซึ่งทำได้ยาก ด้วยเหตุผลว่าระบบที่มีอยู่เดิมยัง

ให้หมวดหมู่ความรู้ที่ไม่ครอบคลุมเนื้อหา

อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลระบบความรู้ในเอกสารโบราณ โดยเฉพาะหน่วยงานหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่รวบรวม จัดเก็บ จัดระบบ และอนุรักษ์เอกสารโบราณ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับหมวดหมู่ที่จัดระบบความรู้ในเอกสารโบราณมากนัก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นจัดเก็บเอกสารโบราณเพื่อการดูแลและอนุรักษ์ตามกฎหมายทางราชการ ดังนั้นในมุมมองของผู้ดูแลระบบ ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับระบบการจัดหมวดหมู่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและมีระบบที่สามารถควบคุม (Control) ได้ง่าย เพื่ออนุรักษ์เอกสารโบราณ จึงทำให้มีหน่วยงานหลายแห่งได้รวบรวม จัดเก็บและจัดระบบความรู้ในเอกสารโบราณ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ และสามารถเชื่อมโยงกับเอกสารสมัยใหม่ เช่น งานวิจัย ตำรา เป็นต้น ดังนั้นในมุมมองผู้ใช้และผู้ดูแลระบบจึงมีความต้องการและความคาดหวังต่อการจัดการระบบความรู้ที่ต่างกัน โดยผู้ใช้จะเน้นการเข้าถึงเนื้อหาที่ง่าย และมีระบบที่ครอบคลุมทุกเนื้อหา แต่ผู้ดูแลระบบ จะเน้นการปฏิบัติงานและความสามารถในการใช้งานได้ง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในเอกสารโบราณ แล้วนำมาจัดระบบความรู้ตามหลักวิชาการ เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าคุณค่าความรู้ในเอกสารโบราณมีอะไรบ้าง อันจะนำไปสู่การจัดระบบความรู้ที่สมบูรณ์ ที่จะทำให้ทราบถึงเนื้อหาความรู้และขอบเขตความรู้ในเอกสารโบราณ เพื่อที่จะได้นำความรู้เหล่านั้นมาจัดระบบให้สมบูรณ์เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถควบคุมสงวนรักษาความรู้ที่เป็นมรดกของชาติได้ [3, 4, 5, 6, 7]

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาการจัดการระบบการจัดหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารโบราณที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งต่างประเทศและในประเทศ 5 ระบบ คือ ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ UNESCO (UNESCO's Memory of the Word: UNESCO) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ G-Lao (The German - Lao

Cooperation Preservation of Lao Manuscript Programme) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Thai-PLM (National Library of Thailand) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Northeastern-PLM (Palm Leaf Manuscript Preservation in Northeastern) และ ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ CMU-PLM (การจัดระบบของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย เชียงใหม่) พบว่า แนวคิดพื้นฐานที่ใช้เหมือนกันคือ หลักการพื้นฐานการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge of Classification) เพื่อจำแนกและจัดกลุ่มเนื้อหาที่เหมือนกันไว้ด้วยกันและเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างความรู้ (Knowledge Structure) ที่แสดงให้เห็นกลุ่มความรู้ (Knowledge Domain) หรือจำแนกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันไว้ด้วยกัน โดยแบ่งตามลำดับเนื้อหาของความรู้ออกเป็นหมวด (Class) ก่อน จากนั้นจึงแบ่งออกเป็นหมวดย่อย (Sub-class) และ หมู่ย่อย (Division)

การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่ปรากฏ โครงสร้างระบบการจัดระบบหมวดหมู่ในเอกสารโบราณที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ระบบการจัดหมวดหมู่ทั้ง 5 ระบบ ถึงแม้จะมีหลักการในการจัดแบ่งความรู้คล้ายกัน แต่จุดเน้นของระบบต่างกัน กล่าวคือ ระบบที่ใช้ในประเทศตะวันตก เป็นระบบหมวดหมู่ความรู้ของ UNESCO เน้นในเรื่องของการจัดความรู้ทางด้าน วิทยาการ วิทยาศาสตร์ และองค์ความรู้ทางด้านการปฏิบัติใช้งาน อาทิ แพทย์ศาสตร์ สัตวแพทย์ โยคะ การบำบัดรักษา ในขณะที่ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ G-Lao ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Thai-PLM, ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Northeastern-PLM และ ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ CMU-PLM เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ด้านศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการจัดหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ที่เน้นคนละด้าน แต่ก็มีความรู้ที่คล้ายกันหรือเหมือนกันในบางส่วน ซึ่งเมื่อนำหมวด

หมู่ของทั้ง 5 ระบบมารวมกันแล้วจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ใหม่ โดยนำหมวดหมู่ความรู้ที่เหมือนกันมาจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน ถ้าต่างกันก็จะแยกเป็นอีกกลุ่ม ซึ่งจากการจัดกลุ่มใหม่ พบว่า จัดได้ทั้งหมด 22 กลุ่ม คือ 1) ยาพื้นเมือง และยาแผนโบราณ 2) โยคะ และการบำบัดรักษา 3) มนุษย์กายวิภาค 4) สัตวแพทย์ ศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ 5) เกษตรกรรม 6) ดนตรี 7) วรรณกรรม และนิยายพื้นบ้าน 8) ศิลปะ การต่อสู้ 9) ศิลปะแบบดั้งเดิมและสถาปัตยกรรม 10) อักษร และภาษา 11) โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ 12) โทงวเฮ้ง 13) ศาสนา 14) ประเพณีดั้งเดิม และพิธีกรรม 15) กฎหมายโบราณ 16) เวทมนต์ หรือไสยศาสตร์ 17) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ 18) ศิลปะภาพวาดและภาพจำลอง 19) การแปรธาตุ 20) คณิตศาสตร์ 21) หมายรับสั่ง 22) ความรู้ทั่วไป ถึงแม้ว่า การวิเคราะห์หมวดหมู่ ในระบบหมวดหมู่ความรู้ แล้วจึงพบว่ามีถึง 22 หมวดหมู่ความรู้ แต่ถ้าจะพัฒนาเป็นระบบการจัดหมวดหมู่ความรู้ที่อยู่ในโบราณของประเทศไทยก็ยิ่งขาดการวิเคราะห์ความรู้ที่บันทึกอยู่ในเอกสารของไทย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เนื้อหาความรู้ที่บันทึกอยู่ในเอกสารโบราณของไทยซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญ ในการที่จะนำไปกำหนดเป็นหมวดหมู่ความรู้ในระบบ

ดังนั้นการรวบรวม และจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณของไทยที่ปริวรรตแล้ว เป็นขั้นตอนหนึ่งในงานวิทยานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์ และจัดระบบความรู้ที่อยู่ในเอกสารโบราณ ในส่วนนี้จะทำให้เห็นภาพรวมของโครงสร้างและขอบเขตของการจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณที่ปริวรรตแล้ว ซึ่งมีประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารโบราณให้ครอบคลุม ชัดเจน และช่วยให้จัดเก็บ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงเนื้อหาความรู้ได้ง่ายขึ้นและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น บทความนี้จะอธิบายถึงวิธีการศึกษาเนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารโบราณ จากนั้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณของไทยที่ปริวรรตแล้ว และบทสรุป

ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวม และวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้ว

2. เพื่อจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ที่อยู่ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วเพื่อให้เห็นจำนวนกลุ่มความรู้ขอบเขตความรู้ และโครงสร้างความรู้ในแต่ละกลุ่ม

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ และจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลานของไทยที่ปริวรรตแล้ว ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis) เป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาของความรู้เพื่อรวบรวมคำศัพท์ (Term) และแนวคิด (Concept) ในแต่ละเรื่องที่ปรากฏในเอกสารใบลาน ซึ่งการดำเนินการศึกษาประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ในการศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วเป็นตัววัสดุที่ใช้ศึกษาซึ่งใบลานเหล่านี้ ได้รวบรวมจาก 3 หน่วยงาน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ในการศึกษาในงานวิจัยนี้ได้แก่

1.1 หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการรวบรวม บันทึกรวบรวม จัดเก็บ จัดระบบ และให้บริการเผยแพร่ตามข้อบังคับทางกฎหมายที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมเอกสารใบลาน เพราะฉะนั้นจึงมีเอกสารใบลานจัดเก็บไว้มากที่สุด และมีแผนกกลุ่มเอกสารโบราณที่มีหน้าที่รวบรวม จัดระบบ อนุรักษ์ ให้บริการ และปริวรรตเอกสารโบราณอย่างชัดเจนตามกฎหมาย จึงทำให้มีเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วมากที่สุด

1.2 โครงการอนุรักษ์ใบลานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ความรู้ในเอกสารใบลาน เป็นหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่รวบรวมจัดเก็บรวบรวมเอกสารใบลานที่กระจายในหน่วยงานต่างๆ ใน

เขตพื้นที่ภาคอีสาน และปริวรรตเอกสารใบลานมาก เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ และมีผู้เข้าใช้จำนวนมาก มีสถานที่ดำเนินงาน และบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการปริวรรตเอกสารใบลานที่มีผลงานออกเผยแพร่อย่างชัดเจน

1.3 สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาไทยที่ถูกบันทึกความรู้ดั้งเดิมไว้ในเอกสารใบลาน เป็นหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่วิจัย รวบรวม และปริวรรตเอกสารใบลานมาก เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ และมีผู้เข้าใช้จำนวนมาก มีสถานที่ดำเนินงาน และบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการปริวรรตเอกสารใบลานที่มีผลงานออกเผยแพร่อย่างชัดเจน

2. เอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วและใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมมาจากเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วที่จัดเก็บอยู่ในหน่วยงานที่เป็นพื้นที่วิจัย 3 หน่วยงาน ซึ่งพบว่า ในหอสมุดแห่งชาติมีใบลานที่ปริวรรตแล้ว 32 เล่ม (เก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ 4 มีนาคม 2556) โครงการอนุรักษ์เอกสารใบลานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจำนวน 87 เล่ม (เก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2556) และสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 65 เล่ม (เก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2556) รวมเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วทั้งสิ้น 184 เล่ม

ในการคัดเลือกเอกสารใบลานที่นำมาศึกษา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คัดเลือก ถ้าเป็นเอกสารใบลานเรื่องเดียวกัน ชื่อเดียวกัน หรือชื่อที่แตกต่างเล็กน้อย แต่มีเนื้อหาเหมือนกันจะเลือกมาเพียงเรื่องเดียวที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ที่สุด เมื่อผู้วิจัยนำเอกสารทั้งหมดมาจัดกลุ่มตามชื่อเรื่องและเลือกตัวอย่างมาศึกษาตามเกณฑ์ พบว่า มีเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วที่เนื้อหาไม่ซ้ำกันเลย 126 เล่ม จำแนกตามหน่วยงานที่จัดเก็บดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้ว

ชื่อหน่วยงาน	จำนวนเอกสาร ใบลาน	กลุ่มตัวอย่างที่เลือก ตามเกณฑ์
1. หอสมุดแห่งชาติ	32 เล่ม	11 เล่ม
2. โครงการอนุรักษ์เอกสารใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	87 เล่ม	62 เล่ม
3. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	65 เล่ม	53 เล่ม

3. การรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมคำศัพท์ (Term) และแนวคิด (Concept) ที่ปรากฏในเนื้อหาของเอกสารใบลานแต่ละเล่ม และกำหนดกลุ่มความรู้ (Domain) หมวดหมู่ความรู้ (Class) หมวดย่อย (Sub-class) หมู่ย่อย (Division) และคุณลักษณะความสำคัญของความรู้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะเอกสารเหล่านั้นมีความเฉพาะทั้งด้านเนื้อหาและตัวอักษรที่ใช้ จึงต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการกำหนดหัวข้อเรื่อง และการวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้พบมีปัญหาลุप्तเนื่องจากในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วยังมีคำศัพท์หรือภาษาโบราณอยู่มาก ถึงแม้บางคำได้รับการแปลมาเป็นภาษาไทยปัจจุบันแล้วก็ตามแต่ก็ยังมีความเฉพาะอยู่มาก และเป็นศัพท์ที่ผู้วิจัยทำความเข้าใจได้ยากโดยเฉพาะศัพท์ทางด้านพุทธศาสนา ศัพท์ทางยาและสมุนไพร ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องสอบถามผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทั้งที่เป็นฆราวาสและพระสงฆ์ จึงทำให้ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิเคราะห์และรวบรวมความรู้ประมาณ 6 เดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556

ในการวิเคราะห์เพื่อหาความรู้ของเอกสารใบลานแต่ละเล่ม ข้อมูลที่เก็บมาได้จากแบบบันทึกเนื้อหาความรู้ นำมาวิเคราะห์หาขอบเขตเนื้อหาเพื่อจัดระบบ

หมวดหมู่ความรู้ในเอกสารใบลาน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างความรู้ ได้แก่ หมวด (Class) หมวดย่อย (Sub-class) และหมู่ย่อย (Division) 2) ด้านคุณลักษณะของความรู้ และ 3) ด้านความสัมพันธ์ของความรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลานตามที่ปรากฏในส่วนต่างๆ แต่ละรายการ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นแนวคิด (Concept) จะพิจารณาหัวข้อและข้อความตามที่ปรากฏในส่วนของชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญของเอกสาร ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาในตัวเล่มเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นศัพท์ (Term) ซึ่งพิจารณาเฉพาะศัพท์ที่มีความสำคัญและมีนัยที่แสดงออกถึงปรากฏการณ์ (Phenomena) ความรู้ในเอกสารใบลาน โดยพิจารณาจากชื่อบท ชื่อตอน ชื่อหัวข้อ รวมทั้งตรรกะท้ายเล่มของเอกสารใบลาน พร้อมกับตรวจสอบความตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์และตรวจสอบความซ้ำซ้อน ซึ่งพิจารณาจาก 1) เนื้อหา คำ แนวคิด ที่เหมือนกันเขียนตรงกัน จะถูกตัดออก 2) เนื้อหา คำ แนวคิด ที่เขียนไม่เหมือนกันเขียนแต่มีความหมายตรงจะยังคงไว้ เนื่องจากลักษณะเฉพาะของเอกสารใบลานนั้นมีการจารหรือบันทึกในเอกสารใบลาน 3) กรณีเนื้อหาที่เป็นคำพ้องรูปมีการเขียนเหมือนกันแต่เนื้อหาต่างกัน คงนำมาวิเคราะห์จัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ต่อไป จากนั้นจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วใช้หลักการพื้นฐานการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Classification of Knowledge) เพื่อให้

กลุ่มเนื้อหาความรู้ที่มีเนื้อหาเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และความรู้ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันไว้ใกล้กัน โดยพิจารณาดังนี้ 1) หมวดเนื้อหาที่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้ ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาจัดหมวดเนื้อหา โดยบูรณาการเนื้อหาความรู้ที่เหมือนกันหรือเรื่องเดียวกันไว้ใกล้กัน 2) หมวดเนื้อหาที่ไม่เหมือนกัน หรือไม่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้ ผู้วิจัยจะพิจารณาเนื้อหาเข้าไปในกลุ่มความรู้ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน แต่ถ้าไม่สามารถรวมกันได้ ก็จะพิจารณาดังเป็นกลุ่มเนื้อหาใหม่

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้ว

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วนคือ

1. เนื้อหาความรู้ที่ปรากฏเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้ว

เนื้อหาความรู้ในเอกสารใบลานสามารถวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เป็นแนวคิด (Concept) และเนื้อหาที่เป็นศัพท์ (Term) ได้จำนวนทั้งสิ้น 16,845 รายการ ในจำนวนนี้จำแนกเป็นแนวคิด (Concept) จำนวน 1,018 รายการ และศัพท์ (Term) จำนวน 15,765 รายการ ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาความรู้จำนวนทั้งสิ้น 16,845 รายการมาตรวจสอบความซ้ำซ้อนของแนวคิด (Concept) และศัพท์ (Term) โดยใช้หลักเกณฑ์การตรวจสอบความซ้ำซ้อน โดยแยกตรวจสอบความซ้ำซ้อนในแต่ละหมวดเนื้อหา ผลการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหาพบว่า เนื้อหาความรู้เอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้วทั้งสิ้น 13,597 รายการ ในจำนวนนี้จำแนกเป็นแนวคิด (Concept) จำนวน 1,018 แนวคิด และมีศัพท์ (Term) 12,579 รายการ แล้วนำมาสรุปเป็นกลุ่มความรู้ เป็นหมวดใหญ่ๆ ตามหลักสากล รายละเอียดดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เนื้อหาความรู้ที่ปรากฏในเอกสารใบลานจำแนกตามหมวดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเอกสารใบลานในปัจจุบัน

หมวดเนื้อหาความรู้	แนวคิด		ศัพท์		รวมรายการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา	124	12.2	3,057	24.30	3,181	23.39
ประเพณีดั้งเดิม และพิธีกรรม	110	10.8	454	3.60	564	4.15
ยาพื้นเมือง และยาแผนโบราณ	36	3.5	2,036	16.19	2,072	15.24
กฎหมายโบราณ	125	12.3	1,050	8.35	1,175	8.64
พงศาวดารและประวัติศาสตร์	110	10.8	473	3.76	583	4.29
อักษร และภาษา	94	9.2	178	1.42	272	2.00
โหราศาสตร์ และ ดาราศาสตร์	50	4.9	403	3.20	453	3.33
ศิลปะแบบดั้งเดิมและสถาปัตยกรรม	56	5.5	413	3.28	469	3.45
วรรณกรรมและวรรณคดี	147	14.4	1,574	12.51	1,721	12.66
ดนตรีวิทยา	71	7.0	650	5.17	721	5.30
มนุษย์กายวิภาค	11	1.1	186	1.48	197	1.45
สัตวแพทย์ศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์	3	0.3	642	5.10	645	4.74
โยคะและการบำบัดรักษา	50	4.9	9	0.07	59	0.43
เกษตรกรรม	8	0.8	461	3.66	469	3.45
ศิลปะภาพวาดและภาพจำลอง	4	0.4	28	0.22	32	0.24
เวทย์มนต์และไสยศาสตร์	4	0.4	726	5.77	730	5.37
ศิลปะการต่อสู้	4	0.4	52	0.41	56	0.41
การแปรธาตุ	2	0.2	12	0.10	14	0.10
คณิตศาสตร์	9	0.9	175	1.39	184	1.35
รวม	1,018	100%	12,579	100%	13,597	100%

1.1 กลุ่มเนื้อหาที่มีจำนวนแนวคิดมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ วรรณกรรมและวรรณคดี (ร้อยละ 14.4) กฎหมายโบราณ (ร้อยละ 12.3) ศาสนา (ร้อยละ 12.2) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ ประเพณีดั้งเดิมและพิธีกรรม (ร้อยละ 10.8 เท่ากัน) อักษร และภาษา (ร้อยละ 9.2) ดนตรีวิทยา (ร้อยละ 7) ศิลปะแบบดั้งเดิมและสถาปัตยกรรม (ร้อยละ 5.5) โยคะและ

การบำบัดรักษา โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ (ร้อยละ 4.9 เท่ากัน) ยาพื้นเมืองและยาแผนโบราณ (ร้อยละ 3.5) มนุษย์กายวิภาค (ร้อยละ 1.1) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 0.9) เกษตรกรรม (ร้อยละ 0.8) เวทย์มนต์และไสยศาสตร์ ศิลปะการต่อสู้ ศิลปะภาพวาดและภาพจำลอง (ร้อยละ 0.4 เท่ากัน) สัตวแพทย์ศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 0.3) และการแปรธาตุ (ร้อยละ 0.2)

1.2 กลุ่มเนื้อหาที่มีจำนวนศัพท์มากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ศาสนา (ร้อยละ 24.30) ยานพื้นเมืองและยานโบราณ (ร้อยละ 16.19) วรรณกรรมและวรรณคดี (ร้อยละ 12.51) กฎหมายโบราณ (ร้อยละ 8.35) เวทยมนต์และไสยศาสตร์ (ร้อยละ 5.77) ดนตรีวิทยา (ร้อยละ 5.17) สัตวแพทย์ศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 3.76) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 3.66) ประเพณีดั้งเดิมและพิธีกรรม (ร้อยละ 3.61) ศิลปะแบบดั้งเดิมและสถาปัตยกรรม เกษตรกรรม (ร้อยละ 3.28) เท้ากัน) โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ (ร้อยละ 3.20) อักษรและภาษา (ร้อยละ 1.48) มนุษย์กายวิภาค (ร้อยละ 1.42) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 1.39) โยคะและการบำบัดรักษา (ร้อยละ 0.41) ศิลปะการต่อสู้ (ร้อยละ 0.22) ศิลปะภาพวาดและภาพจำลอง (ร้อยละ 0.10) การแปรธาตุ (ร้อยละ 0.07) (รายละเอียดดังตารางที่ 2)

เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมของความรู้ที่บันทึกในเอกสารโบราณแล้วพบว่า ในเอกสารโบราณมีความรู้หลากหลายสาขาวิชา ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เป็นกลุ่มความรู้ พบว่า มีกลุ่มความรู้ที่ใกล้เคียงกับความรู้

ที่มีอยู่ในปัจจุบันยกเว้นแต่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และอื่นๆที่ยังไม่ปรากฏในเอกสารโบราณ

2. การจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณที่ปกรวรรตแล้ว

การจำแนกเนื้อหาความรู้แต่ละหมวดความรู้ โดยใช้แนวคิดการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge Classification) จัดกลุ่มความรู้เป็นหมวด (Class) ในแต่ละหมวดจะมีหมวดย่อย (Sub-class) และหมู่ย่อย (Division) โดยพิจารณาเนื้อหาความรู้แต่ละหมวดตามขอบเขตเนื้อหาของสาขาวิชา (Discipline) เพื่อพิจารณาจัดหมวดหมู่ให้เนื้อหาความรู้ที่มีเนื้อหาเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และความรู้ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันไว้ใกล้กัน จำแนกและจัดลำดับเนื้อหาแต่ละกลุ่มจากเนื้อหากว้างไปสู่เนื้อหาแคบ (General to Specific) ตามลำดับ สามารถจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ทั้ง 24 กลุ่ม เป็นหมวดย่อย 127 รายการ และหมู่ย่อย 188 หมู่ย่อย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 การจัดหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารโบราณที่ปกรวรรตแล้ว

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
1. ศาสนา	เป็นเนื้อหาหลักที่ความเชื่อถือของมนุษย์ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ ที่เป็นที่เคารพโดยทั่วไปของมนุษย์ โดยมีหลักการ ค่านิยม วัฒนธรรมร่วมกันและวิถีทางที่มนุษย์เลือกใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย หลักจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม โดยที่มีการแสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาป ที่เกิดจากการกระทำดีและชั่ว พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ ประกอบหมวดย่อย 6 กลุ่ม และหมู่ย่อย 31 กลุ่ม หมวดย่อย จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย คัมภีร์ ขาดก ธรรมเทศนา พระไตรปิฎก พระสงฆ์ พุทธตำนาน หมู่ย่อย ประกอบด้วย บทสวดมนต์ ขาดก ทศชาติขาดก มหาชาติขาดก บาลีพระไตรปิฎก พระวินัย พระอภิธรรม อรรถา ฎีกา ปกรณ์พิเศษ อรรถกถาปกรณ์พิเศษ อนุฎีกา นวฎีกา โยชนา คัมภีร์ ปกิณกะและอนิสงส์ สัททวิเสส พระสาวกที่มีชื่อเสียง ประวัติศาสตร์-ตำนาน ตำนานปูชนียวัตถุ

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
2. ยาพื้นเมือง และยาแผนโบราณ	เป็นเนื้อหายาประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการรักษาโรค ยารักษาโรค ยาพิษ และกระบวนการผลิตยารักษาโรค รวมทั้งสมุนไพร แร่ธาตุ ที่ใช้ในการผลิตยาตำรับยาโบราณ และชีวประวัติบุคคลเกี่ยวข้องด้านยา ประกอบด้วยหมวดย่อย 5 กลุ่ม และหมู่ย่อย 7 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 5 กลุ่มประกอบด้วย ยารักษาโรคสมุนไพร การรักษาโรคด้วยสมุนไพร ตำรับยา บุคคลที่เกี่ยวข้องกับยา
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การรักษาด้วยสมุนไพร ชีวประวัติบุคคลเกี่ยวข้องด้านยา ตำรับยา ยาพิษ ยารักษาโรค แร่ธาตุ สมุนไพร
3. พงศาวดาร และประวัติศาสตร์	เป็นเนื้อหาบุคคลในประวัติศาสตร์ และเหตุการณ์ที่เป็นแนวคิดในอดีตที่มนุษย์กระทำขึ้นเกิดขึ้น หรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญที่มีผลต่อมนุษย์ ได้แก่ พงศาวดาร อุตชีวประวัติ บุคคลในประวัติศาสตร์ บุคคลที่เกี่ยวข้องในตำนาน ประวัติศาสตร์ ตำนาน ตำนานเมือง ตำนานพระพุทธรูป เหตุการณ์ และสถานที่สำคัญในอดีต โบราณวัตถุ โบราณสถาน ปูนียวัตถุ พิพิธภัณฑ์ จดหมายเหตุ ประกอบด้วยหมวดย่อย 4 กลุ่ม และหมู่ย่อย 15 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 4 ประกอบด้วย พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ จดหมายเหตุ
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย จดหมายเหตุ อุตชีวประวัติ ตำนาน ตำนานพระพุทธรูป ตำนานเมือง บุคคลที่เกี่ยวข้องในตำนาน บุคคลในประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ ปูนียวัตถุ พงศาวดาร พิพิธภัณฑ์ สถานที่สำคัญ เหตุการณ์
4. กฎหมายโบราณ	เป็นเนื้อหาการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการบัญญัติ บทลงโทษผู้กระทำการผิด ประกอบด้วยเนื้อหา กฎหมายทั่วไป กฎหมายการลัก-ขโมย กฎหมายการศึก-สงคราม กฎหมายเกษตรกรรม กฎหมายครอบครัว กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยลักษณะพยาน รวมไปถึงกระบวนการการตัดสินคดี การตัดสินโทษ การพิจารณาคดี การพิจารณาตัดสินโทษ การสอบสวนคดี ลักษณะการตัดสินคดี ลักษณะคนผิด 7 ประการ ลักษณะคนไม่ผิด 8 ประการ ลักษณะความผิดความชอบ ลักษณะพยาน และหลักฐานพยาน โดยพิจารณาถึงการกระทำ การใดที่มีผลต่อกฎหมาย ได้แก่ การกระทำผิด การฆ่า การกักขัง การเข้าขัง การเข้าคุก การเข้าส้วมเลี้ยง การทำลายข้าวของ การปลอมแปลง การฝากของ มรดก มีจลาจล ลูกหนี้ สินไหมหมายเรียก อุบัติเหตุ ซึ่งจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในกฎหมาย เช่น เจ้าหนี้ ผู้กระทำการผิด ผู้ค้าประกัน ผู้เช่า ผู้ซื้อ โพร่ ทาส โจรนักโทษ และรวมไปถึงรายชื่อคัมภีร์กฎหมาย ประกอบด้วยหมวดย่อย 10 กลุ่ม และหมู่ย่อย 48 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 10 กลุ่ม ประกอบด้วย กฎหมายการลัก-ขโมย กฎหมายการศึก-สงคราม กฎหมายเกษตรกรรม กฎหมายครอบครัว กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยลักษณะพยาน กระบวนตัดสินคดี การกระทำ การใดที่มีผลต่อกฎหมาย บุคคลที่เกี่ยวข้องในกฎหมาย

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
	หม่วยย่อย ประกอบด้วย กฎหมาย กฎหมายการลัก-ขโมย กฎหมายการศึก-สงคราม กฎหมายเกษตรกรรม กฎหมายคดีแพ่ง กฎหมายครอบครัว กฎหมายทั่วไป กฎหมายว่าด้วยลักษณะพยาน กฎหมายอาญา การกระทำผิด การกักขัง การฆ่า การเข่นา การเข้าข่ม การเข้าสัตว์เลี้ยง การตัดสินคดี การตัดสินโทษ การทำลาย ข้าวของ การปลอมแปลง การฝากของ การพิจารณาคดี การพิจารณาตัดสิน โทษ การลัก การสอบสวนคดี ขโมย เจ้าหนี้ โจร ทาส นักโทษ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกฎหมาย ผู้กระทำการผิด ผู้ค้าประกัน ผู้เช่า ผู้ซื้อ ไฟร์ มรดก มิจา จาร ลักษณะการตัดสินคดี ลักษณะคนผิด 7 ประการ ลักษณะคนไม่ผิด 8 ประการ ลักษณะความผิดความชอบ ลักษณะพยาน ลูกหนี้ สินไหม หมายถึง หลักฐาน อุบัติเหตุ
5. การบำบัดรักษา โบรมณ	เป็นเนื้อหาการรักษาสุขภาพ และการแก้ปัญหาสุขภาพตามการวินิจฉัยจากแพทย์หรือหมอ โดยมีวิธีการรักษา ได้แก่ การดูแลสุขภาพ การดูแลผู้ป่วย การดูแลสุขภาพแผนโบราณ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบำบัดรักษา การบำบัดรักษาด้วยแพทย์แผนโบราณ การบำบัด รักษาแบบพื้นบ้าน การบำบัดรักษาด้วยสมุนไพร การบำบัดรักษาทั่วไป โภชนาการบำบัด การ รวมทั้งโรค อาการผิดปกติ ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย การดูแลสตรีที่ตั้งครรภ์ และคลอด ตลอดถึงความรู้ทั่วไปแพทย์พื้นบ้าน แพทย์ศาสตร์ แพทย์ทางเลือก แพทย์พื้นบ้าน หมอตำแย หมอนวด หมอพื้นบ้าน ประกอบด้วยหมวดย่อย 6 กลุ่ม และหม่วยย่อย 20 กลุ่ม หมวดย่อย จำนวน 6 กลุ่มประกอบด้วยความรู้ทั่วไปแพทย์พื้นบ้าน การดูแลสุขภาพ การ บำบัดรักษา โรค อาการของโรค บุคคลที่เกี่ยวข้องด้านการบำบัดรักษา หม่วยย่อย ประกอบด้วย การคลอด การดูแลผู้ป่วย การดูแลสุขภาพ การดูแลสุขภาพแผน โบราณ การตั้งครรภ์ การบำบัดรักษาด้วยแพทย์แผนโบราณ การบำบัดรักษา ด้วยสมุนไพร การบำบัดรักษาทั่วไป การบำบัดรักษาแบบพื้นบ้าน ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการบำบัดรักษา ความรู้ทั่วไปแพทย์พื้นบ้าน แพทย์ทางเลือก แพทย์ พื้นบ้าน แพทย์ศาสตร์ โภชนาการบำบัด โรค หมอตำแย หมอนวด หมอพื้นบ้าน อาการผิดปกติ
6. ความเชื่อโบราณ	เป็นเนื้อหาการยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นความจริงหรือเป็นสิ่งที่เราไว้วางใจว่าอยู่จริงหรือไม่ จำเป็นจะต้องเป็น ความจริงที่ตรงตามหลักเหตุผลหรือหลักวิทยาศาสตร์ ที่อาจมีอำนาจ ที่จะบันดาลให้เกิดผลดีหรือผลร้าย ได้แก่ แนวปฏิบัติ ข้อห้าม คติความเชื่อ ความเชื่อ ด้านศาสนา ความเชื่อในการดำรงชีวิต ความเชื่อการปลูกบ้าน ความเชื่อด้านการเกษตร ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อทั่วๆ ไป ประกอบด้วยหมวดย่อย 7 กลุ่ม และหม่วยย่อย 20 กลุ่ม หมวดย่อย จำนวน 7 กลุ่ม ประกอบด้วย แนวปฏิบัติและข้อห้าม ความเชื่อด้านศาสนา ความเชื่อในการดำรงชีวิต ความเชื่อการปลูกบ้าน ความเชื่อด้านการเกษตร ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อทั่วๆ ไป หม่วยย่อย ประกอบด้วยข้อห้าม คติความเชื่อ ความเชื่อการปลูกบ้าน ความเชื่อด้านการเกษตร ความเชื่อด้านศาสนา ความเชื่อทั่วๆ ไป ความเชื่อในการดำรงชีวิต ความเชื่อ เรื่องผี แนวปฏิบัติ ผี ศาลผี สถานที่เกี่ยวข้องกับผี

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
7. เกษตรกรรม	เป็นเนื้อหากระบวนการเพาะปลูกพืช และกระบวนการเลี้ยงสัตว์ ที่นำไปใช้ในการผลิตอาหารและผลิตภัณฑ์อื่นๆ อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การเกษตร เกษตรกรรม การทำนา การทำไร่ การทำสวนการเพาะเลี้ยง ผลผลิตทางการเกษตร ข้าว ผลไม้ ผัก ดอกไม้ ไม้ ใบไม้ เครื่องใช้ในการเกษตร การชลประทาน เชื้อน เห็ด ผาย ดิน ไฟ ประกอบด้วยหมวดย่อย 6 กลุ่ม และหมู่ย่อย 4 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย เกษตรกรรม ความรู้ทั่วไปด้านการเกษตร เกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตร เครื่องใช้ในการเกษตร การชลประทาน
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การเกษตร การชลประทาน การทำนา การทำไร่ การทำสวน การเพาะเลี้ยง เกษตรกรรม ข้าว เชื้อน เครื่องใช้ในการเกษตร ชลประทาน ดอกไม้ ดิน ตัดไม้ ใบไม้ ผลผลิตทางการเกษตร ผลไม้ ผัก ผาย พืช พื้นที่ใช้ในการเกษตร ไฟ ไม้ เห็ด
8. โหราศาสตร์ และดาราศาสตร์	เป็นเนื้อหาตำราอันลึกลับ ซึ่งพยากรณ์คู่กับดาราศาสตร์มีหลักฐานและเหตุผล โดยใช้หลักวิชาคำนวณ วิธีโคจรการเคลื่อนที่ของวัตถุท้องฟ้า ของดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ดาวหาง และดาวจันทร รวมทั้งปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่เนื่องมาจากอำนาจของดวงดาวนพเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรอยู่รอบจักรราศี ได้แก่ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ วิธีโหราศาสตร์ การทำนายดวง การทำนายฝัน ปฏิทินโหรและปุมปฏิทิน บุคคลที่เกี่ยวข้องด้านโหราศาสตร์ และคัมภีร์โหราศาสตร์ ประกอบด้วยหมวดย่อย 5 กลุ่ม และหมู่ย่อย 8 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย โหราศาสตร์ บุคคลที่เกี่ยวข้องด้านโหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ คัมภีร์-โหราศาสตร์
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย อักษรศาสตร์ การทำนายดวง การทำนายฝัน คัมภีร์โหราศาสตร์ บุคคลที่เกี่ยวข้องด้านโหราศาสตร์ ปฏิทินโหรและปุมปฏิทิน วิธีโหราศาสตร์ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์
9. วรรณคดีและวรรณกรรม	เป็นเนื้อหางานเขียนที่ยกย่องว่าดี มีสาระ และมีคุณค่า โดยมีแบบแผน การใช้ภาษาที่ไพเราะ การใช้โวหาร ภาษาที่ให้ความหมายชัดเจน และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ซึ่งเนื้อหาของเรื่องสามารถทำให้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ เกิดการโน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามไปด้วย ได้แก่ วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมชาดก วรรณกรรมตำนาน วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมพรรณนาอารมณ์ วรรณกรรมพิธีกรรม วรรณกรรมไทย วรรณกรรมล้านนา วรรณกรรมอีสาน วรรณกรรมลาว วรรณกรรมบาลี วรรณกรรมสันสกฤต นิทานชาดกพื้นบ้าน กลอน กวี กัป กาพย์ คำวโคลง ฉันท์ ฉันท์ลักษณะ ร้อยกรอง ร้อยแก้ว โวหาร นิราศ รวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในวรรณกรรม และคัมภีร์ด้านวรรณกรรม ประกอบด้วยหมวดย่อย 26 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 26 กลุ่มประกอบด้วย วรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมชาดก วรรณกรรมตำนาน วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมพรรณนาอารมณ์ วรรณกรรมพิธีกรรม วรรณกรรมไทย วรรณกรรมล้านนา วรรณกรรมอีสาน วรรณกรรมลาว วรรณกรรมบาลี วรรณกรรมสันสกฤต นิทานชาดกพื้นบ้าน กลอน กวี กัป กาพย์ คำวโคลง ฉันท์ ฉันท์ลักษณะ ร้อยกรอง ร้อยแก้ว โวหาร นิราศ บุคคลที่เกี่ยวข้องในวรรณกรรม คัมภีร์ด้านวรรณกรรม
	ไม่มีหมู่ย่อย

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
10. สถาปัตยกรรม และสิ่งก่อสร้างโบราณ	เป็นเนื้อหาอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสิ่งปลูกสร้าง โบราณ ที่สื่อความคิด และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคม ด้วยหลักการออกแบบของมนุษย์ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ การจัดวางที่ว่าง ทัศนศิลป์ และวิศวกรรมการก่อสร้าง รวมทั้งสิ่งของเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของคนโบราณ เพื่อประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ การก่อสร้าง การก่อสร้างศาสนสถาน การสร้างบ้าน ที่อยู่อาศัย การบำรุงรักษาซ่อมแซม การทำถนน ที่ดิน สถาปัตยกรรม หัตถศิลป์ และสิ่งของเครื่องใช้ ประกอบด้วยหมวดย่อย 8 กลุ่ม และหมู่ย่อย 11 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 8 กลุ่ม ประกอบด้วย การก่อสร้าง การสร้างบ้าน การบำรุงรักษาซ่อมแซม สถาปัตยกรรม หัตถศิลป์
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การก่อสร้าง การก่อสร้างศาสนสถาน การบำรุงรักษาซ่อมแซม การสร้างบ้าน เครื่องใช้ ดิน ถนน ที่ดิน ที่อยู่อาศัย สถาปัตยกรรม หัตถศิลป์
11. ประเพณี และวัฒนธรรม	เป็นเนื้อหาของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างคนในสังคมที่เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญต่อสังคมกลายเป็นประเพณีประจำชาติและถ่ายทอดปฏิบัติสืบเนื่องกันมา รวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวการปฏิบัติที่สังคมยึดปฏิบัติมา ได้แก่ วัฒนธรรม การดำรงชีวิต วิถีชีวิต สังคม ครอบครัว การแต่งกาย ค่านิยม การครองเรือน อาหาร อายุ บุคคลวัยเด็ก บุคคลผู้ชาย บุคคลผู้หญิง บุคคลวัยหนุ่มสาวบุคคลมีครอบครัว บุคคลสูงวัย ประเพณี การเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีแต่งงาน ลินสอด ประเพณีการตาย ประเพณีงานศพ ประเพณีปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทานข้าวใหม่ ประเพณีทานตุ้ง ประเพณีขวัญ ข้าว ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 กลุ่ม และหมู่ย่อย 30 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ประเพณีและวัฒนธรรม
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย ประเพณี การครองเรือน การดำรงชีวิต การตาย การแต่งกาย ครอบครัว ค่านิยม บุคคลผู้ชาย บุคคลผู้หญิง บุคคลมีครอบครัว บุคคลวัยเด็ก บุคคลวัยหนุ่มสาว บุคคลสูงวัย ประเพณีการเกิด ประเพณี-การตาย ประเพณีการบวช ประเพณีขวัญข้าว ประเพณีงานศพ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีทานข้าวใหม่ ประเพณีทานตุ้ง ประเพณีปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ผู้ชาย วัฒนธรรม วิถีชีวิต สังคม ลินสอด อายุ อาหาร
12. ศิลปะดนตรี และนาฏศิลป์	เป็นเนื้อหากิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสตร์ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งมีแบบแผน และกระบวนการอย่างมีระบบของการเล่นดนตรี โดยมีเครื่องดนตรีโบราณประเภทต่าง ๆ ได้แก่ กลอง ซอ ซึง พิณ เป็นต้น รวมทั้งการแสดงประกอบดนตรี เช่น การแสดง การฟ้อนรำ ซึ่งจะมีการขับร้อง เพลง บทขอ รวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านดนตรี ได้แก่ พ่อครู แม่ครู ช่างฟ้อง ช่างกลอง ประกอบด้วยหมวดย่อย 6 กลุ่ม และหมู่ย่อย 10 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย เครื่องดนตรีโบราณประเภทต่าง ๆ การแสดง ประกอบดนตรี เพลง บทขอ บุคคลที่เกี่ยวข้องด้านดนตรี
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย กลอง ซอ ซึง พิณ การแสดง การฟ้อนรำ การขับร้อง พ่อครูแม่ครู ช่างฟ้อง ช่างกลอง

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
13. ภาษาศาสตร์ และอักษรศาสตร์	เป็นเนื้อหาภาษากิจกรรมทางสังคมที่มนุษย์มีร่วมกัน โดยมีสัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมาย ซึ่งอาจเป็นการอ่าน เสียงสระ หรือหน่วยเสียงปลีกย่อยอื่นๆ รวมทั้งกระบวนการเขียน พยัญชนะ ตัวสะกด การใช้วรรณยุกต์ การใช้สระ การประสมอักษร และการใช้อักษร ไวยากรณ์ อย่างถูกต้อง ได้แก่ อักษรไทยนิตศ รวมไปถึงเนื้อหาอื่นๆ ได้แก่ พจนานุกรม ศัพท์ การใช้สรรพนาม คำอุทาน การปริวรรต การแปลคัมภีร์ด้านอักษรและภาษา และ บุคคลเกี่ยวข้องด้านภาษาและอักษร ประกอบด้วยหมวดย่อย 11 กลุ่ม และหมู่ย่อย 7 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 11 กลุ่ม ประกอบด้วย การเขียน การอ่าน การใช้สรรพนาม คำอุทาน การปริวรรต การแปล พจนานุกรม คัมภีร์อักษรและภาษา ภาษาศาสตร์ ไวยากรณ์ อักษรศาสตร์ บุคคลที่เกี่ยวข้องในภาษา
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การใช้พยัญชนะ การใช้วรรณยุกต์ การใช้สระ ตัวสะกด ศัพท์อักษร ไทยนิตศ
14. เวทยมนต์ และ ไสยศาสตร์	เป็นเนื้อหาความรู้คาถาอาคม คำศักดิ์สิทธิ์ การศึกษาเวท คำสวดมนต์ และพิธีกรรมการ ภาวนาและการปลุกเสกที่ศาสตร์ที่ทางวิทยาศาสตร์ไม่อาจจะพิสูจน์ได้ ได้แก่ อาถรรพณ์ การทำคุณไสย คาถาบทสวดมนต์ พิธีกรรม หมอพิธีกรรม รวมไปถึงเครื่องสักการะและ บายศรีที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ประกอบด้วยหมวดย่อย 5 กลุ่ม และหมู่ย่อย 3 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย อาถรรพณ์ การทำคุณไสย คาถา เครื่องสักการะ และบายศรี พิธีกรรม
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย บทสวดมนต์ หมอพิธีกรรม พิธีกรรมสงฆ์
15. สัตวศาสตร์ และการเลี้ยงสัตว์	เป็นเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตสัตว์ทุกชนิด ตั้งแต่โครงสร้างภายใน และภายนอก รวมถึงกระบวนการสำคัญ ในการดำรงชีวิตของสัตว์นั้นๆ ได้แก่ สัตวศาสตร์ สัตว์ ยุ่ง การเลี้ยง สัตว์ การไล่ต้อนสัตว์เลี้ยง สัตว์เลี้ยงลงมากินของในไร่นา ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 กลุ่ม และหมู่ย่อย 4 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย สัตวศาสตร์ การเลี้ยงสัตว์
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย สัตว์ ยุ่ง การไล่ต้อนสัตว์เลี้ยง สัตว์เลี้ยงลงมากินของในไร่นา
16. วิทยาศาสตร์	เป็นเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆในธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมทั้งกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ต้นไม้ แหล่งน้ำ ป่า รวมจำนวนหมวดย่อย 10 กลุ่ม และหมู่ย่อย 2,636 กลุ่ม ประกอบด้วยหมวดย่อย 4 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ต้นไม้ แหล่งน้ำ ป่า โลกศาสตร์และธรศนะ เกี่ยวกับจักรวาล
	ไม่มีหมู่ย่อย

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
17. การศึกษา	เป็นเนื้อหากระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับบุคคล และสังคม ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ การศึกษา การสอน คำสอน ปรัชญา การวิจัย บทความ ข่าวสาร คัมภีร์ เครื่องเขียน และ การท่องเที่ยว ประกอบด้วยหมวดย่อย 5 กลุ่ม และหมู่ย่อย 6 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ ปรัชญา การวิจัย บทความ คัมภีร์
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การศึกษา การสอน คำสอน โอวาทคำสอน ข่าวสาร เครื่องเขียน การท่องเที่ยว
18. พาณิชย	เป็นเนื้อหากระบวนการตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ และเรื่องราวหรือพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ การเงิน ได้แก่ ตลาด การค้าขาย พ่อค้า อาชีพ รายได้ ค่าตอบแทน ทรัพย์สิน เรือ ประกอบด้วยหมวดย่อย 3 กลุ่ม และหมู่ย่อย 5 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย การค้า รายได้และค่าตอบแทน ความรู้ทั่วไป ด้านพาณิชย
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย ตลาด การค้าขาย พ่อค้า ค่าตอบแทน รายได้ อาชีพ ทรัพย์สินเรือ
19. การปกครอง	เป็นเนื้อหาการบริหารวางระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับสังคม โดยการใช้อำนาจตามระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย ในการบริหารและจัดการระบบสังคมเพื่อให้สังคมมีความสงบสุข หรือเพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ได้แก่ การปกครอง กฎข้อบังคับ การปฏิบัติธรรม การปฏิบัติ การร้องเรียน ผู้มียศ และรวมถึงการละทิ้งหน้าที่ ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 กลุ่ม และหมู่ย่อย 5 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 2 กลุ่มประกอบด้วย การปกครอง การปฏิบัติ
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย กฎข้อบังคับ ละทิ้งหน้าที่ ผู้มียศ การปฏิบัติ การปฏิบัติธรรม การร้องเรียน
20. มนุษย์ กายวิภาค	เนื้อหาการศึกษาโครงสร้างทางกายวิภาคเกี่ยวกับหน้าที่ของอวัยวะและโครงสร้างต่างๆ ของร่างกาย ประกอบด้วยหมวดย่อย 1 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 1 กลุ่ม คือ ส่วนต่างๆ ของร่างกาย
	ไม่มีหมู่ย่อย
21. คณิตศาสตร์	เป็นเนื้อหาของสัจพจน์ซึ่งมีการให้เหตุผลที่แน่นอนโดยใช้ตรรกศาสตร์สัญลักษณ์ และสัญลักษณ์คณิตศาสตร์ ได้แก่ คณิตศาสตร์ การคำนวณ ปริมาณ เครื่องหมาย ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 กลุ่ม และหมู่ย่อย 2 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณิตศาสตร์ เครื่องหมาย
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย การคำนวณ ปริมาณ

หมวดหมู่ความรู้	ขอบเขตความรู้
22. ศิลปะการต่อสู้และยุทธศาสตร์	เป็นเนื้อหาแผนการปฏิบัติเพื่อวางกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในทางทหาร สงคราม การต่อสู้อาวุธ และศิลปะการต่อสู้ในโบราณ ประกอบด้วยหมวดย่อย 2 กลุ่ม และหมู่ย่อย 2 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ศิลปะการต่อสู้ บุคคลเกี่ยวข้องกับด้านศิลปะการต่อสู้
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย สงคราม อาวุธ
23. การแปรธาตุ	เป็นเนื้อหาของแร่ธาตุ การแปรธาตุ และอัญมณี เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโบราณ ประกอบด้วยหมวดย่อย 3 กลุ่ม หมู่ย่อย 3 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย การแปรธาตุ แร่ และอัญมณี
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย แร่ อัญมณี
24. ศิลปะและภาพวาด	เป็นเนื้อหาผลงานของสิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นในสมัยโบราณ ได้แก่ งานศิลปะ ภาพวาด ประกอบด้วยหมวดย่อย 1 กลุ่ม หมู่ย่อย 1 กลุ่ม
	หมวดย่อย จำนวน 1 กลุ่ม ประกอบด้วย ศิลปะ
	หมู่ย่อย ประกอบด้วย รูปภาพ

สรุปผลและอภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณที่ปริวรรตแล้วอาจสรุปและอภิปรายผลการวิจัยที่สำคัญได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ (Content Analysis) ในเอกสารโบราณที่ปริวรรตแล้ว จำนวน 126 รายการ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เป็นคำศัพท์และแนวคิดได้ทั้งสิ้น 16,845 รายการ นำเนื้อหาความรู้ มาตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และจัดกลุ่มเนื้อหาตามเรื่อง (Subject) โดยจัดศัพท์ที่มีเนื้อหาเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และความรู้ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันไว้ใกล้กัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารที่มีการปริวรรตแล้วได้จำนวนทั้งสิ้น 19 กลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มเนื้อหาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 1) ศาสนา 3,181 รายการ 2) ยาพื้นเมือง และยาแผนโบราณ 2,072 รายการ 3) วรรณคดีและวรรณกรรม 1,721 รายการ 4) กฎหมายโบราณ 1,175 รายการ 5) เวทย์มนต์และไสยศาสตร์ 730 รายการ 6) ดนตรีวิทยา 721 รายการ 7) สัตวแพทย์ศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ 645 รายการ 8) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ 583 รายการ 9) ประเพณีดั้งเดิม 564 รายการ

10) ศิลปะดั้งเดิมและสถาปัตยกรรม 469 รายการ 11) เกษตรกรรม 469 รายการ 12) โหราศาสตร์ และ ดาราศาสตร์ 453 รายการ 13) มนุษย์กายวิภาค 197 รายการ 14) คณิตศาสตร์ 184 รายการ 15) ภาษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ 272 รายการ 16) โยคะ และการบำบัดรักษา 59 รายการ 17) ศิลปะการต่อสู้ 56 รายการ 18) ศิลปะภาพวาด ภาพจำลอง 32 รายการ 19) การแปรธาตุ 14 รายการ

2. ผลการวิเคราะห์และจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณข้างต้น พบว่า ในบางกลุ่มมีเนื้อหาความรู้เรื่องเดียวกันหรือเนื้อหาความรู้ใกล้เคียงกันจำนวนมาก เช่น ในกลุ่มศาสนา กลุ่มยาพื้นเมืองและยาแผนโบราณ เป็นต้น ดังนั้นในขั้นนี้ผู้วิจัยจึงได้นำกลุ่มเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งหมด วิเคราะห์และจัดหมวดหมู่อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แนวทางการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge Classification Approach) ที่มีแนวคิดในการพิจารณา ดังนี้ 1) หมวดเนื้อหาที่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้ ผู้วิจัยพิจารณาจัดหมวดหมู่เนื้อหาโดยบูรณาการเนื้อหาความรู้ที่เหมือนกันหรือเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน 2) หมวดเนื้อหาที่ไม่เหมือนกัน หรือไม่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้

ผู้วิจัยจะพิจารณาเนื้อหาเข้าไปในกลุ่มความรู้ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน แต่ถ้าไม่สามารถรวมกันได้ ก็จะพิจารณาตั้งเป็นกลุ่มเนื้อหาใหม่ 3) ในหมวดที่มีเนื้อหาเป็นจำนวนมากจะมีการวิเคราะห์เพื่อแยกย่อยอีกได้ ซึ่งเมื่อจัดหมู่แล้วพบว่า สามารถจัดกลุ่มความรู้ได้ 24 กลุ่ม (Class) ได้แก่ 1) ศาสนา (2,636 รายการ) 2) ยาแผนโบราณ (872 รายการ) 3) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ (687 รายการ) 4) กฎหมายโบราณ (631 รายการ) 5) การบำบัดรักษาโบราณ (487 รายการ) 6) ความเชื่อโบราณ (443 รายการ) 7) เกษตรกรรม (425 รายการ) 8) โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ (362 รายการ) 9) วรรณคดีและวรรณกรรม (340 รายการ) 10) สถาปัตยกรรม และสิ่งก่อสร้างโบราณ (297 รายการ) 11) ประเพณี และวัฒนธรรม (262 รายการ) 12) ดนตรีและนาฏศิลป์ (218 รายการ) 13) ภาษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ (201 รายการ) 14) เวทยมนต์และไสยศาสตร์ (145 รายการ) 15) สัตวศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์ (142 รายการ) 16) วิทยาศาสตร์ (121 รายการ) 17) การศึกษา (101 รายการ) 18) การพาณิชย์ (66 รายการ) 19) การปกครอง (48 รายการ) 20) มนุษย์กายวิภาค (28 รายการ) 21) คณิตศาสตร์ (24 รายการ) 22) ศิลปะการต่อสู้และยุทธศาสตร์ (21 รายการ) 23) การแปรธาตุ (16 รายการ) และ 24) ศิลปะและภาพวาด

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเนื้อหาความรู้ที่วิเคราะห์ดังกล่าว กับกลุ่มเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณที่ได้จากระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารโบราณที่มีอยู่ในทั้งต่างประเทศ และในประเทศ 5 ระบบ คือ ระบบ UNESCO (UNESCO's Memory of the Word : UNESCO) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ G-Lao (The German-Lao Cooperation Preservation of Lao Manuscript Programme) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Thai-PLM (National Library of Thailand) ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Northeastern-PLM (Palm Leaf Manuscript Preservation in Northeastern) และ

ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ CMU-PLM (การจัดระบบของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) พบว่า จำแนกและจัดกลุ่มเนื้อหา 22 กลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มเนื้อหาความรู้ที่หายไปจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มโหงวเฮ้ง กลุ่มหมายรับสั่ง และกลุ่มความรู้ทั่วไป เนื่องจาก 1) โหงวเฮ้ง เป็นกลุ่มเนื้อหาที่จัดอยู่ในระบบหมวดหมู่ความรู้ของ UNESCO ไม่ปรากฏระบบหมวดหมู่หมวดหมู่ความรู้ของไทยทั้ง 3 ระบบ คือ ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Thai-PLM ระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Northeastern-PLM และระบบหมวดหมู่ความรู้ของ CMU-PLM ดังนั้นจึงไม่พบเนื้อหาโหงวเฮ้งปรากฏในเอกสารโบราณที่ใช้คัดเลือกมาวิเคราะห์เนื้อหาจาก 3 หน่วยงาน 2) หมายรับสั่งเป็นเนื้อหาที่มีการจารหรือบันทึกเก็บไว้ในเอกสารประเภทจารึก ปับสา และสมุดไทย ซึ่งจัดอยู่ในระบบหมวดหมู่ความรู้ของ Thai-PLM ที่พิจารณาจัดกลุ่มเนื้อหาตามสาขาวิชาและตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่มีการลงทะเบียนในหอสมุดแห่งชาติ ดังนั้นจึงไม่พบเนื้อหาหมายรับสั่งที่ปรากฏอยู่ในเอกสารโบราณที่ปริวรรตแล้ว และ 3) ความรู้ทั่วไป เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาแล้วพบว่ากลุ่มเนื้อหาความรู้ทั่วไปถูกจัดอยู่ตามกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง จึงไม่ปรากฏกลุ่มเนื้อหาความรู้ทั่วไปกลุ่มเฉพาะ

3. การวิเคราะห์ และจัดระบบหมวดหมู่เนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณของไทยที่ปริวรรตแล้ว ใช้แนวคิดการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge Classification) เพื่อจำแนกและจัดกลุ่มเนื้อหาที่เหมือนกันไว้ด้วยกันและเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างความรู้ (Knowledge Structure) ที่แสดงให้เห็นกลุ่มความรู้ (Knowledge Domain) หรือจำแนกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันไว้ด้วยกัน โดยแบ่งตามลำดับเนื้อหาของความรู้ออกเป็นหมวด (Class) ก่อน จากนั้นจึงแบ่งออกเป็นหมวดย่อย (Sub-class) และหมู่ย่อย (Division) พบว่า ขอบเขตเนื้อหาความรู้ในเอกสารโบราณของไทยที่ปริวรรตแล้ว ประกอบด้วย 24 กลุ่มเนื้อหา คือ 1) ศาสนา 2) ยาแผนโบราณ 3) พงศาวดารและประวัติศาสตร์ 4) กฎหมาย

โบราณ 5) การบำบัดรักษาโบราณ 6) ความเชื่อโบราณ
7) เกษตรกรรม 8) โหราศาสตร์และดาราศาสตร์
9) วรรณคดีและวรรณกรรม 10) สถาปัตยกรรม
และสิ่งก่อสร้างโบราณ 11) ประเพณี และวัฒนธรรม
12) ดนตรีและนาฏศิลป์ 13) ภาษาศาสตร์และอักษร
ศาสตร์ 14) เวทมนต์และไสยศาสตร์ 15) สัตวศาสตร์
และการเลี้ยงสัตว์ 16) วิทยาศาสตร์ 17) การศึกษา 18)
การพาณิชย์ 19) การปกครอง 20) มนุษย์กายวิภาค
21) คณิตศาสตร์ 22) ศิลปะการต่อสู้และยุทธศาสตร์
23) การแปรธาตุ และ 24) ศิลปะและภาพวาด

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้วิจัยสามารถกำหนดหมวดหมู่ความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลานออกเป็น 24 หมวด โดยสามารถจัดเนื้อหาเป็นหมวด หมวดย่อย และหมู่ย่อย เพื่อกำหนดขอบเขตของความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลาน แต่ทว่าในระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลานยังจำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดของความรู้ เพื่อที่จะแสดงขอบเขตเนื้อหาความรู้ในแต่ละหมวด หมวดย่อย และหมู่ย่อย รวมไปถึงคุณลักษณะความรู้ในแต่ละหมวดให้มีความชัดเจนและแสดงถึงคุณลักษณะความรู้ที่เฉพาะของเนื้อหาด้วย ดังนั้นผลการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารใบลานในบทนี้ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาเพื่อสังเคราะห์ และจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ที่ปรากฏในเอกสารใบลานต่อไป โดยการนำผลการจัดกลุ่มระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารใบลานที่มีอยู่ในปัจจุบัน 22 กลุ่ม และผลการจัดกลุ่มระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารใบลานที่ปริวรรตแล้ว 24 กลุ่ม มาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยใช้หลักการพื้นฐานการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Knowledge Classification) เพื่อจำแนกและจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ที่มีเนื้อหาเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน และความรู้ที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันไว้ใกล้กัน เพื่อที่จะแสดงขอบเขตเนื้อหาความรู้ในแต่ละหมวดให้มีความชัดเจนและวิเคราะห์คุณลักษณะของความรู้แต่ละกลุ่มความรู้มีรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง (Enumeration) รวมทั้งสามารถจัดโครงสร้างของระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารใบลานที่สามารถ

อธิบายของเขตเนื้อหาความรู้จากกว้างไปแคบได้ด้วย (General to Specific) และทำให้เห็นคุณลักษณะความรู้ที่เชื่อมโยงกัน อีกทั้งยังจำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดของความรู้ เพื่อที่จะแสดงขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่มีในแต่ละหมวด (Class) หมวดย่อย (Sub-class) และหมู่ย่อย (Division) ให้มีความชัดเจน และแสดงถึงคุณลักษณะความรู้ที่เฉพาะของเนื้อหาแต่ละหมวด

เอกสารอ้างอิง

1. Coedès, Georges. Catalogue des Manuscrits en Pali, Lao tienet Siamois provenant de la Thaïlande. Copenhagen: The Royal Library; [1966].
2. Narongsak Ravarin. Wisdom east from Palm Leaf Manuscript. Mahasarakhom: Palm Leaf Manuscript Preservation in Northeastern Mahasarakham University; 2008.
3. National library of Thailand. Guide to explore sourcing and collecting information resources, Type of Palm Leaf Manuscript. Bangkok : National library of Thailand; [2009]
4. Office of the National Economic and Social Development Board. The National Economic and Social Development Plan 10. [internet]. [2006]. Available from <http://www.nesdb.go.th/plan10/index.html>.
5. Palm Leaf Manuscript Preservation in Northeastern Mahasarakham University. [internet]. [2547]. Available from: <http://www.msu.ac.th /BL/bailan/PAG2.ASP>.
6. Social Research Institute, Chiang Mai University. Bible study Palm Leaf Manuscript in northern. Chiang Mai: Suriwong Book Center; 2003.

7. UNESCO. Memory of the world register. [internet]. [2004]. Available: <http://www.unesco.org/webworld/mdm/regi>.
8. Volker Grabowsky. Research Group Manuscript Cultures in Asia and Africa. "Tai Manuscripts in the Dhamma Script Domain : Surveying, Preservation and Document, Part1. Autumn/Winter. 2008; [2008].